

Nr 282

Av fru Skantz m. fl., angående normerna för erhållande av bosättningslån.

(Lika lydande med motion nr 233 i Första kammaren)

Det har helt nyligen skett en översyn av normerna för beviljandet av bosättningslån, och vissa ändringar har också vidtagits, men fortfarande bedömes låneansökningarna mycket olika.

Även om man vid bedömningen av lånebehovet bör ta hänsyn till sökandes tillgångar, så finns det mycket som talar för en mindre rigorös tillämpning. Många ortsombud avslår t. ex. en låneansökan därför att sökanden har bil. Enbart innehav av bil bör, enligt vår mening, inte ge anledning till detta ställningstagande. Det bör endast beaktas i den mån inköpet av bil belastar budgeten. De ortsombud, som yrkar avslag, gör det med all sannolikhet beroende på ordalydelsen i den instruktion, som riksbanken utfärdade den 15 september 1960. Enligt denna instruktion kan inte ekonomisk förtänksamhet anses ådagalagd om sökande, i stället för att anskaffa nödigt bohag, förbrukat sparmedel eller ådragit sig skulder för inköp av dyrbara eller i underhåll kostsamma föremål såsom bil, vilken ej är nödvändig för tjänstebruk eller för att sökande skall kunna komma till och från arbetet. Denna bestämmelse kan ge anledning till olika tolkningar och olika bedömningar. Frågan är hur ortsombudet bedömer sökandens behov av bil för att komma till och från arbetet. Det kan ju förefalla rimligt, att den som har bil också har möjlighet sätta bo utan att söka bosättningslån, men bilen kan vara köpt långt innan vederbörande tänkt gifta sig. Innehav av bil kan ju tvärtom vara tecken på att vederbörande har förmåga att spara även om han inte under en relativt kort tid kunnat spara till bosättning. Vidare bör, enligt vår mening, vid beviljande av lån mer hänsyn tas till återbetalningsmöjligheten än som nu tycks vara fallet.

Låneansökan skall enligt bestämmelserna inlämnas inom 6 månader från äktenskapets ingående. När särskilda skäl föreligger kan dock ansökan, som avlämnats senare, upptagas till prövning. Det inträffar emellertid att två ungdomar, som väntar barn, gifter sig i stället för att bo var för sig och i avvaktan på en modernare och större lägenhet flyttar in i en mindre, omodern lägenhet, vilken de möblerar knapphändigt för att inte göra några onödiga inköp. När de sedan genom bostadsförmedlingen eller på annat sätt får den lägenhet de hoppats på och räknat med, söker de bosättningslån. Det förekommer emellertid att sådana ansökningar avslås med hänsyn till att

de inköp, som makarna nu ämnar göra, betraktas som komplettering till deras hem. Även om de varit gifta ett år eller kanske mer så har deras ekonomi under denna tid inte förbättrats så att de, därest de inte kunnat spara tidigare, kunnat göra det nu. Med barnet följer extra kostnader och dessutom bortfaller moderns inkomster. Även dessa ungdomar borde enligt vår mening ha möjlighet att erhålla lån. Som det nu är, tvingas de köpa på avbetalning. Lånens uppgift bör vara att så långt det är möjligt göra andra lånevägar obehövlige. Även om bosättningslånen främsta uppgift är att motverka de ekonomiska hinder, som kan stå i vägen för äktenskap och hembildning, så bör de, enligt vår mening, också stå öppna för ungdomar, som utan att ha fått den bostad de önskar ändå gifter sig därför att de väntar barn.

Riksbankens avdelningskontor och ortsombuden tillämpar i stort sett enhetliga huvudprinciper för låneprövningen. Avvikelser förekommer emellertid, och detta innebär att ungdomarnas ansökningar bedömes olika. Vi är medvetna om de svårigheter som kan uppstå för skapandet av ett system, som innebär en likartad behandling, men tror ändå att det är möjligt.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär åtgärder för att ortsombuden erhåller mera preciserade anvisningar för att möjliggöra en enhetlig bedömning av låneansökningarna, samt att dessa anvisningar, evad det gäller bedömningen av den sökandes »ekonomiska förtänksamhet» resp. om låneansökan avser bosättning eller komplettering av hemmet, utformas i enlighet med de i motionen framförda synpunkterna.

Stockholm den 23 januari 1963

Anna-Greta Skantz

Iris Ekroth

Annie Jäderberg

Elvira Holmberg